

якому зосереджені історико-культурні пам'ятки не лише всеукраїнського, а й світового значення. Київ має потужний природний рекреаційний потенціал для розвитку рекреаційної діяльності і туризму. Рекреаційні ресурси зосереджені практично на всіх категоріях земель за основним цільовим призначенням. Однак площа земель відповідних категорій недостатня і значно поступається нормативам прийнятих в країнах Європейського Союзу. Потрібно приступити до розроблення проектів землеустрою щодо організації і визначення меж територій рекреаційного призначення.

Список використаних джерел

1. Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 448 с.
2. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи : навчальний посібник. Суми : Управлінська книга, 2003. 278 с.
3. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. Київ : Альтапрес, 2002. 436 с
4. Шищенко, П. Київ – місто і природа. *Краєзнавство. Географія. Туризм*. 2002. № 29-30. С. 2-30.
5. Юхновська Ю. О. Методичні підходи оцінки туристичного потенціалу України та регіонів. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. Київ, 2019. Т. 30 (69). № 4. С. 54–59.

Діана Цесьців, к.г.н., викладач

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Туристичні об'єкти є важливим явищем для туризму, оскільки відіграють особливу роль у створенні регіонального туристичного продукту. Очікування учасників туристичного руху та туроператорів еволюціонують, що призводить до змін у ринку туристичних атракцій, що вважається складним і ефективно керованим туристичним продуктом.

У вітчизняних наукових дослідженнях є певна теоретико-методологічна база досліджень різних аспектів використання туристичних ресурсів територій, основні положення якої викладені у працях В. Бабарицької, О. Бейдика, Т. Божук, Ж. Бучко, І. Волошина, Г. Денисика, М. Дністрянського, А. Доценка, Л. Ільїна, С. Іщука, С. Кузика, Н. Крачила, О. Любіцевої, М. Мальської, П. Масляка, О. Міщенко, Я. Олійника, В. Петліна, М. Пістуна, А. Степаненка, Л. Царика, О. Шабля, П. Штойка та ін.

Про проблеми територіальної організації розвитку туризму в різних регіонах України зустрічаємо у працях Л. Атаман, Ю. Афанасьєва, І. Волошина, А. Гудзевича, В. Грабовецького, Я. Дашкевича, В. Євдокименка, Я. Ісаєвича, В. Кифяка, А. Кізюн, В. Кравціва, М. Лепкого, Р. Лозинського, О. Любіцевої, С. Макаруча, Т. Олексійчук, Є. Панкової, Н. Паньків, А. Романіва, М. Рутинського, Р. Сливки, В. Стафійчука, В. Худоби та ін.

Зважаючи на різноманітні природні туристичні ресурси, а також багату історико-культурну спадщину, Україна володіє не лише великим туристичним потенціалом, а й має чудові можливості для формування та розвитку дестинацій лікувально-оздоровчого, екологічного, пригодницького, пізнавального та інших видів туризму.

Проте в останні десятиліття інтенсивно проводяться дослідження в галузі розвитку методик оцінки туристичного потенціалу, створюють нові і розробляються покращені на основі наявних. Розглянемо ці приклади.

Специфіка туризму зумовлює необхідність виділення окремого підходу до розуміння та класифікації туристичних ресурсів. Оскільки поняття рекреації є ширшим за поняття туризму, то будь-які туристичні ресурси можна вважати рекреаційними, однак не усі рекреаційні ресурси

мають туристичне значення. Оптимальним є поділ туристичних ресурсів на дві групи – природні та історико-культурні (або соціально-культурні).

Під туристичним потенціалом регіону розуміємо сукупність туристичних ресурсів, об'єктів та властивостей території, які використовуються або можуть бути використані у туристичній діяльності. Основними компонентами туристичного потенціалу регіону є географічне положення, природні та історико-культурні туристичні ресурси, інфраструктура (рис. 1).

На основі методики бального оцінювання рекреаційно-туристичного потенціалу регіону, запропонованої О. Бейдиком, з урахуванням аналізу праць таких дослідників, як Г. Будзович, В. Кравців, Н. Мандюк, Г. Чернова, Л. Черчик, І. Єрко, Н. Коленда, О. Міщенко, ми пропонуємо удосконалену методику оцінювання потенціалу туристичних ресурсів регіону у розрізі адміністративних районів за чотирма компонентами, кожен з яких також містить низку складників:

- 1) географічне положення (геополітичне, транспортне, система розселення);
- 2) природні туристичні ресурси (геоморфологічні, гідрологічні, бальнеологічні, природоохоронні);
- 3) історико-культурні туристичні ресурси (архітектурні, події, біографічні);
- 4) інфраструктура (заклади розміщення, музеї, туристичні маршрути).

Рис. 1. Структура туристичного потенціалу регіону

Оцінка за кожним із компонентів виставляється у балах (від одного до п'яти), де найвищий бал свідчить про найбільший рівень потенціалу туристичних ресурсів території за певним компонентом.

Загальний бал потенціалу туристичних ресурсів регіону (Птрз) розраховуємо за формулою 1, як суму сумарних балів по кожному із чотирьох компонентів:

$$\text{Птрз} = \text{ГП} + \text{ПТР} + \text{ІКТР} + \text{І}, \quad (1)$$

де ГП – сумарний бал за складниками географічного положення;

ПТР – сумарний бал за складниками природних туристичних ресурсів;

ІКТР – сумарний бал за складниками історико-культурних туристичних ресурсів;

І – сумарний бал за складниками інфраструктури.

Пропонована методика базується на таких основних положеннях:

– компонентна структура оцінювання формується шляхом узагальнення і відсіювання менш вагомих, з огляду на специфіку конкретного регіону, показників (наприклад, кліматичних ресурсів) і виокремлення тих, які найбільш повно характеризують туристичний потенціал області;

– під час відбору компонентів і складників оцінювання також береться до уваги їх роль у формуванні саме туристичного, а не рекреаційного потенціалу регіону, тобто переважна орієнтація на задоволення потреб туристів, а не місцевого населення;

– першочерговою підставою для виставлення балів за окремими складниками у більшості випадків є якісне оцінювання, що передбачає ідентифікацію найбільш важливих з точки зору організації туризму об'єктів (ресурсів) і вивчення їх територіального розподілу, а потім відбувається кількісне оцінювання, яке здійснюється переважно за наявністю певних об'єктів, а не показниками забезпеченості, що дає змогу більш об'єктивно оцінити потенціал туристичних ресурсів території.

Наступним етапом застосування методики є аналіз геопросторової організації туристичних ресурсів регіону і його туристичне районування. Туристичне районування, на відміну від рекреаційного, враховує не стільки сучасний стан, як можливості для спільних напрямів туристичного використання ресурсів та об'єктів певних територій, що об'єднані не лише природними передумовами і просторовою організацією дестинацій, а й інфраструктурою (транспортні шляхи, заклади розміщення, музеї, наявні туристичні маршрути).

Висновки. На наш погляд, цілком логічно проведено розподіл потенціалу за такими чотирма компонентами, кожен з яких містить також низку компонентів: географічне положення; природні туристичні ресурси; історико-культурні туристичні ресурси; інфраструктура. Не менш значним фактором, що впливає на туристичну оцінку, вважається досвід туристського регіону. Узагальнюючи вищезазначене, відзначимо важливу роль оцінки туристичного потенціалу за допомогою географічних методів, для достовірності яких необхідно використовувати досвід та практику туристичної діяльності конкретного місця. А саме аналіз геопросторової організації туристичних ресурсів регіону і його туристичне районування, яке, на відміну від рекреаційного, враховує не стільки сучасний стан, як можливості для спільних напрямів туристичного використання ресурсів та об'єктів певних територій, що об'єднані не лише природними передумовами і просторовою організацією дестинацій, а й інфраструктурою.

Список використаних джерел

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування : монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.

2. Бейдик О. О. Тлумачний словник термінів з рекреаційної географії (географії туризму). Київ : Київський університет, 1993. 56 с.

3. Будзович Г. В. Науковий зміст і сутність поняття – рекреаційний потенціал. Екологічні науки : наук.-практ. журнал. 2012. № 2. С.130–133.

4. Черчик Л. М. Теоретичні та методичні аспекти дослідження якості людських ресурсів регіону (на матеріалах Волинської області) / Л. М. Черчик // Управління людськими ресурсами : держава, регіон, підприємство : монографія / за заг. ред. Д. П. Мельничука. Житомир : ЖДТУ, 2015. – 364 с. – С. 208-224. 51.

5. 235. Черчик Л. М., Міщенко О. В., Єрко І. В. Туристично-рекреаційний комплекс Волинської області: передумови розвитку : монографія. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2014. Ч. 1. 128 с.

6. Черчик Л. М. Стратегічний потенціал рекреаційної системи регіону: теорія, методологія, оцінка : монографія / Л. М. Черчик, Н. В. Коленда. – Луцьк : ЛНТУ, 2008. – 224 с.